

Hrvatska udruga stručnjaka zaštite prirode i okoliša (HUSZPO) organizirala je jedno u nizu događanja u sklopu projekta *Ciklus okruglih stolova u sklopu primjene Zakona o održivom gospodarenju otpadom* sufinanciran od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, **s temom *Centri za gospodarenje otpadom u Hrvatskoj***.

Okrugli stol održan je 30. listopada 2014.g. u dvorani Bianca Istriana hotela Park Plaza Histria, u Puli, s početkom u 10.00 sati. Nakon uvodnih izlaganja te rasprave, okrugli stol je zatvoren u 13.00 sati. Okruglom stolu je prisustvovalo oko 60 sudionika, većinom predstavnika komunalnih poduzeća.

Panelisti okruglog stola su bili:

- **Maja Feketić**, načelnica Sektora za fondove Europske unije Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost,
- **Vesna Dukić**, direktorica tvrtke Kaštijun d.o.o. za gospodarenje otpadom,
- **Tomislav Ćurko**, predsjednik Udruženja komunalnog gospodarstva, voditelj Grupacije održavanja čistoće pri HGK i član Upravnog odbora HUSZPO-a
- **Igor Petek**, savjetnik direktora u Javnom poduzeću Snaga Ljubljana.

Okrugli stol je moderirao **prof.dr.sc. Nenad Mikulić**, predsjednik Skupštine HUSZPO-a.

Okrugli stol započeo je kratkim predstavljanjem Udruge te panelista, nakon čega su uslijedila njihova uvodna izlaganja. Gđa. Feketić je dala pregled projekata CGO-a u Hrvatskoj te faza u kojima se pojedini projekti nalaze. Gđa. Dukić je pak detaljnije prezentirala projekt Kaštijuna. G. Ćurko je govorio o tome kako je teško komunalnim poduzećima formirati buduće cijene odvoza komunalnog otpada za građane dok se ne saznaju cijene odlaganja otpada na CGO-ima. G. Petek je govorio o projektu MBO-a kao i vrlo uspješnoj primjeni *zero waste* politike u Ljubljani.

Prof. Mikulić je izložio kako je u postupcima procjene utjecaja na okoliš, uključujući projekte centara za gospodarenje otpadom, jedan od velikih problema suradnja s javnošću. Naime, u Hrvatskoj još ne postoji kultura sudjelovanja javnosti u postupcima, te se često komentari javnosti ne odnose na postupak procjene već raznorazna druga pitanja. S tim u vezi je zamolio gđu. Pletikosić da izloži neka od svojih saznanja koja je prikupila tijekom izrade svoje doktorske disertacije. U svom obraćanju gđa. Pletikosić je istaknula kako je za izbjegavanje pojave NIMBY efekta (eng. *not in my back yard*), koji je česti problem u realizaciji projekata centara za gospodarenje otpadom, ključno pripremiti javnost i civilni sektor, kroz promociju projekta te njegovo približavanje javnosti i to ne samo kroz zakonski obvezne javne rasprave već i koristeći dodatne instrumente.

Uslijedila je rasprava, u kojoj je sudjelovalo desetak sudionika te panelisti.

- G. Ćurko je započeo raspravu postavljanjem nekoliko pitanja – kako će se riješiti odnos komunalnih poduzeća koja prikupljaju otpad te komunalnih poduzeća koja upravljaju CGO-ima; što za CGO-e, odnosno njihovu cijenu odlaganja znači primarna selekcija (odnosno, na centre će se voziti samo onaj otpad koji se ne izdvoji); zna li se cijena odlaganja na Marišćini (naime, izgledno je da će zbog plaćanja odlaganja centrima cijene za korisnike odvoza komunalnog otpada rasti); gđi. Dukić je uputio pitanje da li su potpisali sporazume s korisnicima CGO-a te moraju li komunalci na njihovom prostoru sav otpad voziti na centar? Gđa Dukić je odgovorila kako nema realizacije centara bez suradnje županijskih komunalnih tvrtki i komunalnih poduzeća koji prikupljaju otpad na njihovom prostoru – tijekom ostvarivanja projekta kontinuirano su bili u komunikaciji s lokalnim komunalnim poduzećima kako bi ih informirali o obvezama i zahtjevima. Županije je koordinirala realizaciju projekta s jedinicama lokalne samouprave, a one su te koje određuju lokalnim komunalnim poduzećima

način na koji će pružati uslugu. Ugovori koje Kaštijun, odnosno županijska komunalna tvrtka, potpisuje s lokalnim komunalnim poduzećima sadrži cijenu po t otpada, cijenu dovoza i sl. U Hrvatskoj se sprema Uredba o definiranju cijena centara, koja će uključivati i tko će je određivati, a tko potvrđivati. Kaštijun, kao županijska komunalna tvrtka isporučuje račune lokalnim komunalnim poduzećima, koji pak naplaćuju svoje usluge putem izdavanja računa građanima. Trenutno je poznata projektirana cijena odlaganja na Kaštijunu, odnosno ona cijena iz Aplikacije (kod Kaštijuna to je bilo 45 eura bez PDV-a), kroz tehničku pomoć cijena je ažurirana (u slučaju Kaštijuna povišena je na 54 eura), no stvarna cijena će se tek znati nakon probnog rada Centra. Unatoč činjenici da ne znaju stvarnu cijenu odlaganja, postoje odluke jedinica lokalne samouprave da će odlagati na centru. Ipak, centri nemaju instrumente da zabrane lokalnim komunalnim poduzećima da voze negdje drugdje otpad. Nadalje je napomenula kako samo ostatni otpad dolazi na centre dok je sve drugo trošak (prikupljanje, pražnjenje, sortiranje), ali i prihod pojedinih komunalnih poduzeća.

- Postavljeno je pitanje čije su pretovarne stanice, odnosno tko njima upravlja, na što je dan odgovor kako pretovarnim stanicama upravljaju komunalne tvrke JLS koja ih gradi, te da nisu dio CGO-a.
- Analiziran je i problem Marišćine, te je direktor, g. Šćulac, ustvrdio kako imaju znatne probleme s javnošću (odnosno NIMBY efektom). Naime, u Rijeci se promovira *zero waste* koncept te javnost tvrdi da nema potrebe za CGO. G. Šćulac smatra da je recikliranje potrebno, ali da će zahtijevati daljnja znatna ulaganja koja će se osjetiti u cijeni usluge za građane. Na Marišćini je cijena odlaganja također oko 45 eura (bez komunalne naknade). Trenutno u Primorsko-goranskoj županije cijena za jednu obitelj iznosi oko 40 eura po toni otpada. Kad se u cijenu usluge lokalnih komunalnih poduzeća ugradi i cijena izgradnje CGO-a ona će morati značajno rasti za građane. S druge strane lokalna komunalna poduzeća će morati odlagati na CGO jer su njihove jedinice lokalne samouprave potpisale da će odlagati na Marišćinu. Naveo je također kako je rješavanje pitanja vlasništva zemljišta na kome se gradi Centar jedan od mogućih razloga odgađanja realizacije projekta (npr. upravni sporovi s vlasnicima), naime Marišćina stoji pred ishođenjem uporabne dozvole, jer moraju imati objedinjene čestice.
- Prof. Mikulić je ustvrdio kako protiv projekata CGO-a često nisu samo „zeleni“ već često i članovi akademske zajednice ili političari, te da struka mora biti glasna i konzistentna u prenošenju pravih informacija. Napomenuo je kako javnost nije sklona vjerovati državi jer je u prošlosti bila prevarena već je sklona prihvaćati tvrdnje glasnih pojedinaca.
- Pokrenuto je pitanje jesu li potrebne spalionice odnosno energane na RDF i SRF, jer se otpad ne može reciklirati beskonačno, te onda može samo u energetske uporabe. Postoje i inozemne inicijative da se dokaže da je spaljivanje RDF-a štetno za okoliš i ljudsko zdravlje, no tek kad se tvrdnje dokažu i uvrste u EU legislativu moći ćemo i mi uključiti nalaze u hrvatski pravni okvir. G. Šmitran podržava izgradnju spalionica, jer će se recikliranjem smanjiti količina otpada, ali ostatak treba nekako riješiti, no ističe kako je potrebno njih svega 2 ili 3 na prostoru Hrvatske. G. Ćurko se nadovezao kako u Hrvatskoj nema kapaciteta za energanu izuzev možda Zagreba (jer od sveg odvezenog na CGO, oko 30% odlazi na bioreaktorsko postrojenje što je premalo za energanu, ali da treba razmotriti mogućnost suspaljivanja u cementarama). G. Petek se nadovezao kako u Ljubljani, iako je bila predviđena spalionica, ona neće biti izgrađena jer nema dovoljno materijala za energanu koja bi bila isplativa (u Sloveniji se radi o 6% svega uvezenog na CGO, pa nema dovoljno materijala niti za jednu isplativu).
- Istaknut je problem regulative (uključujući izdavanje dozvola, normi itd.) za suspaljivanje SRF-a i RDF-a, odnosno nedostatka tržišta za njih. Također je istaknuta kako nije moguće dobiti certifikat za gorivo u slučaju spaljivanja RDF-a.

- Istaknuto je kako u novom Planu gospodarenja otpadom treba uključiti tehnologiju rješavanja problema opasnog otpada, kao i drugih kategorija.
- Pokrenuto je i pitanje cijene odvoza otpada za građane, odnosno zaključeno je kako je nužno na vrijeme upozoriti vijeća JLS na činjenicu da će za građane cijena rasti te da oni moraju na vrijeme o tome obavijestiti građane.
- Gđa. Dukić je govorila kako se još ne zna kad će ŽCGO Kaštijun biti završen jer izvođač radova jako kasni. Nakon izgradnje, izvođač mora provesti 3 mjeseca ugovorenog probnog rada, nakon čega, ako je sve u redu, Kaštijun počinje s punim radom, ali ukoliko se ne postignu projektne performanse morat će izvesti potrebne modifikacije, nakon koje će tek slijediti procedura tehničkog pregleda i pribavljanja uporabne dozvole. Ne zna se koliko će dugo cjelokupna procedura trajati. Cijena odlaganja na Kaštijunu će ovisiti i o tome je li centar izgrađen prema specifikacijama ili će ga trebati popravljati. Kaštijun je u Aplikaciji računao i s ekološkom rentom JLS, no ta renta više zakonski ne postoji. Za Centre je ključna priuštivost. Županijske komunalne tvrtke imaju mandat da optimiziraju obradu komunalnog otpada te je vjerojatno bolje kad surađuje više županija, jer su Centri skupa infrastruktura. Trenutno je za ŽCGO Kaštijun poznata okvirna cijena (cijena iz Aplikacije), a kasnije nakon probnog rada će se znati koja će biti stvarna cijena.
- G. Petek je komentirao kako promjene sustava mogu donijeti do koliko toliko održivih promjena cijena za građane. Npr. u Ljubljani je nedavno snižena cijena, ali kad se uvede MBO cijena će morati rasti, no cijena mora biti formirana transparentno (građani moraju znati što plaćaju). Također se osvrnuo na problematiku javne nabave, odnosno CGO-i ugovorima s JLS dobivaju koncesiju na 30 g. čime CGO-i uspostavljaju monopol na određenom prostoru – taj monopol mora biti utvrđen u sustavu, što je postalo moguće nakon izmjena Direktive o javnoj nabavi. Ugovori će između CGO-a i korisnika će se morati slagati tako da budu u skladu s Direktivama EU.